

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2357/2019
20.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Београд, против туженог АА из ..., кога заступа Арсеније Катанић, адвокат из ..., ради стицања без основа по тужби и противтужби, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2481/2018 од 24.01.2019. године, у седници већа од 20.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2481/2018 од 24.01.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 4606/2013 од 20.03.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати износ од 1.270.178,82 динара, са законском затезном каматом од 11.06.2011. године до исплате. Ставом другим и трећим изреке, противтужба туженог-противтужиоца је усвојена у целости и тужилац-противтужени обавезан да туженом-противтужиоцу због неоснованог обогаћења због неисплаћене привремене накнаде исплати укупан износ од 541.577,80 динара, за период од априла 2008. године закључно са јулом 2017. године у појединачним износима и са датумом доспелости како је то опредељено у овом делу изреке. Ставом четвртим и петим изреке, одлучено је о трошковима парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2481/2018 од 24.01.2019. године, укинута је првостепена пресуда, делимично усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 410.054,30 динара, са законском затезном каматом од 11.06.2011. године до исплате, износ од 460.742,92 динара на име законске затезне камате и да му на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 115.412,64 динара, са законском затезном каматом, почев од дана извршности пресуде

до исплате, а део тужбеног захтева за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова поступка за период од дана пресуђења до дана извршности пресуде је одбијен. Одбијен је и противтужбени захтев туженог-противтужиоца АА којим је тражио да се тужилац-противтужени обавезе да му због неоснованог обогаћења због неисплаћене привремене накнаде исплати укупан износ од 541.577,80 динара, са припадајућом законском затезном каматом и то за период од априла 2008. године закључно са јулом 2017. године, у појединачним износима опредељеним у овом ставу изреке, са означеним датумима каматног почетка. Обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 77.632,64 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и неправилно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП, у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. ЗПП и утврдио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка због којих се овај ванредни правни лек може изјавити у смислу члана 407. став 1. ЗПП. У поступку пред другостепеним судом није учињена повреда из члана 374. став 1., у вези са чланом 8. ЗПП, на коју описно указују разлози ревизије, јер је другостепени суд имао у виду све околности случаја и ценио изведене доказе појединачно и у међусобном односу, дајући за своју одлуку јасне и непротивречне разлоге.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је решењем тужиоца од 28.12.1992. године разврстан у трећу категорију инвалидности, почев од 26.10.1992. године, од ког датума му је одређена и привремена накнада до запослења. Ову накнаду тужени је примао све док му решењем тужиоца од 14.04.2008. године њена исплата није обустављена и то закључно са 31.03.1996. године, са образложењем да је 01.04.1996. године тужени ступио у обавезно осигурање као лице које обавља самосталну делатност. Против овог решења тужиоца од 14.04.2008. године тужени није подносио жалбу, а није покренуо ни управни спор, па је ово решење постало коначни управни акт. Утврђено је да је тужени основао СТР у којој је обављао делатност од 01.04.1994. године до 13.11.1995. године, као и да је угоститељску делатност обављао у периоду од 01.04.1996. године до 23.06.1997. године, а да није известио тужиоца о оснивању, као ни о престанку рада наведених СТР и СУР, а након обуставе исплате спорне привремене накнаде, није поднео тужиоцу захтев за наставак исплате. У периоду од 21.11.2000. године до 15.04.2008. године туженом је по основу инвалидске пензије исплаћен износ од 410.054,50 динара, а обрачуната законска затезна камата на овај износ до 10.06.2011. године износи 460.742,92 динара, односно укупно 970.797,22 динара. Као корисник 50% инвалидске пензије тужени би у периоду од 01.03.2008. године, закључно са 31.07.2017. године остварио износ од 928.726,05 динара (на име неисплаћеног износа инвалидске пензије и на име обрачунате камате), а који износи су утврђени на основу налаза и мишљења вештака.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужбени захтев није основан, јер је тужени допунску делатност обављао само у наведеним периодима када је имао самосталне радње, а да у периоду од 2000. године па надаље није био радно ангажован. Противтужбени захтев туженог је основан зато што тужилац није исплаћивао привремену накнаду туженом од априла 2008. године.

Након одржане расправе другостепени суд је побијаном пресудом укинуо првостепену пресуду, делимично усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату износа наведених у другом ставу изреке побијане пресуде, а одбио противтужбени захтев, са образложењем да након престанка обављања самосталне делатности тужени није поднео захтев тужиоцу за наставак исплате привремене накнаде, а како је коначним решењем тужиоца исплата привремене накнаде туженом обустављена закључно са 31.03.1996. године, то је тужени у обавези да тужиоцу износе примљене за утужени период исплати, као стечене без основа, у смислу члана 210. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је другостепени суд применио материјално право када је донео одлуку као у изреци побијане пресуде, дајући за своју одлуку разлоге које у свему прихвата и овај суд.

Правилност побијане пресуде се наводима ревизије не доводи у сумњу. Према члану 78. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 27/92...12/96), прописано је да инвалид рада II или III категорије инвалидности коју је стекао право на запослење, има право на привремену накнаду од дана стицања права на запослење на одговарајућем послу, односно од дана завршене преквалификације или доквалификације до дана ступања на одговарајући посао, ако за то време не остварује зараду, а инвалиду рада коме независно од његове воље престане запослење, припада привремена накнада и за време од престанка запослења до ступања на нови посао, ако се у одређеном периоду пријавио ради запошљавања. Правилно закључује другостепени суд да је у питању материјална помоћ инвалиду рада само док је незапослен, а обавеза туженог као корисника привремене накнаде је била да пријави тужиоцу почетак обављања самосталне делатности, зато што је у питању промена која утиче на коришћење права. По основу обављања самосталне делатности тужени је остваривао зараду, а због чега је тужилац и донео решење од 14.04.2008. године којим му је обустављена исплата привремене накнаде.

Како је решење о обустави исплате накнаде постало коначни управни акт, то се његова законитост не може оцењивати у парничном поступку (већ у управном спору), па како се ради о претходном питању које је решено од стране надлежног органа у управном поступку, парнични суд је тим решењем везан, па није овлашћен да преиспитује његову правилност. Стога је правилном применом одредбе члана 210. Закона о облигационим односима, тужбени захтев усвојен, јер је доношењем решења од 14.04.2008. године отпао основ по коме је тужени примио износе привремене накнаде, због чега је дужан да их врати, са одговарајућом каматом.

Одлука другостепеног суда о противтужбеном захтеву је такође заснована на правилној примени материјалног права и то одредби члана 88. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који треба применити ("Службени гласник РС", бр. 34/2003),

јер је тужени морао поново да поднесе захтев тужиоцу за наставак исплате привремене накнаде, будући да се ово право остварује у управном поступку и то на лични захтев осигураника. Како је, дакле, исплата накнаде обустављена коначним управним актом и није другим управним актом поново успостављена, то је одлука другостепеног суда правилна.

Врховни касациони суд је ценио наводе ревизије да је суштинско правно питање да ли тужени има или нема право на привремену накнаду уколико након самосталног запослења и обављања послова, поново постане незапослено лице без своје кривице, али како је поступак остваривања права туженог у надлежности органа управе у управном поступку, те како се законитост коначних управних аката испитује у управном спору, који тужилац није покретао, као што се, уосталом, није ни жалио против првостепених управних аката, ови наводи ревизије не утичу на правилност побијане пресуде. Исто се односи и на навод ревизије да обустава накнаде није могла да се изврши уназад већ само за убудуће, пошто се, као што је већ наведено, правилност коначног управног акта, против кога нису коришћена правна средства предвиђена у управном поступку, не може испитивати у парничном поступку.

На основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**